



**SOZIOLINGUISTIKA  
KLUSTERRA**

Euskara biziberritzeko  
ikergunea

# **HERRITARRAK ETA EUSKARA: AKTIBAZIORAKO GAKOAK ETA PROZESUA**

---

**Tokian tokiko  
hizkuntza-aktibazioa  
[2016-2019]**

---

**IKERKETAKO EMAITZEN LABURPENA**

---

Andoain, 2020ko otsaila



## AURKIBIDEA

|                                                     |           |
|-----------------------------------------------------|-----------|
| <b>1. Sarrera .....</b>                             | <b>3</b>  |
| <b>2. Hizkuntza-aktibazioaz .....</b>               | <b>4</b>  |
| <b>3. Ikerketa-galderak eta helburuak .....</b>     | <b>5</b>  |
| <b>4. Ikerketan erabilitako metodologia .....</b>   | <b>6</b>  |
| <b>5. Antolaketa .....</b>                          | <b>8</b>  |
| <b>6. Ikerketaren emaitzak .....</b>                | <b>8</b>  |
| Herritarren aktibaziorako prozesu proposamena ..... | 9         |
| Herritarren aktibaziorako gakoak .....              | 17        |
| <b>7. Azken hausnarketak .....</b>                  | <b>23</b> |



(CC BY-SA 4.0)

Lan hau Creative Commons Aitortu-PartekatuBerdin 4.0 Nazioartekoa (CC-BY-SA 4.0) lizentziapean zabaltzen da. Lizentziaren kopia bat ikusteko, bisitatu <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>

ISBN: 978-84-943708-6-1



Osaketa grafikoa: **ZIRKIMARRA** ESTUDIO GRAFIKOA  
Martin Ugalde Kultur Parkea • 20140 ANDOAIN

## 1 SARRERA

Ikerketa-proiektu honek euskararen erabilera sustatzeko tokian tokiko aktibazio-prozesuak izan ditu aztergai. Hain zuzen ere, Gipuzkoako Foru Aldundiko Hizkuntza Berdintasuneko Zuzendaritzak 2015eko urte amaieran Soziolinguistika Klusterrari egindako eskariari erantzun dio.

Ikergaia bereziki interesgarria da, izan ere, azken hamarkadetan ahalegin ugari egin ditu euskalgintzak eta administrazio publikoak, bakoitza bere aldetik joanda edo elkarlanean, herrietan euskararen erabilera sustatzeko, baina kasutan ez dira lortu desiratutako emaitzak. Ezinbestekotzat jozen, beraz, ordura arte egindakoetatik ikasi eta aurrerantzean erabiltzeko lanerako modu berriak eraikitzea, euskararen aldeko aktibazioa lortzeko tokian tokiko herritarren artean.

“Tokian tokiko hizkuntza-aktibazioa” izeneko ikerketak bi emaitza nagusi lortu ditu: alde batetik, tokian tokiko herritarrak euskararen gainean aktibatzeke zaindu beharreko gakoak zeintzuk diren identifikatu ditu, eta, beste alde batetik, aktibazio horretarako prozesua zein izan litekeen marraztu edo proposatu du.

Lehendabizi, tokian tokiko hainbat esperientzia aztertu dugu, eta jarraian, identifikatutako gako horiek berariaz lantzeko saioak eginez esku hartu dugu bi gunetan. Bertatik jasotako informazioa baliatuz eta Euskaraldiko beste hainbat esperientziatako informazioarekin osatuz eskuratu dira ikerketaren emaitzak.

Emaitza horiek zabaltzeko, esku orria osatu da, baita esku artean dugun laburpen-txosten hau ere. Txosten honek esku orrian jasotako ideia orokorrak modu zabalagoan azaltzen ditu. Halere, gaian sakondu nahi dutenek proiektuaren azken txosten teknikoa ere eskuragarri dute Soziolinguistika Klusterraren webgunean ([www.soziolinguistika.eus/aktibazioa](http://www.soziolinguistika.eus/aktibazioa)).

Ikerketan partaide izan direnei (garapen taldeko kideei eta tokian tokiko eragileei, guztiei), gure esker ona adierazi nahi diegu, proiektu hau eurei esker garatu baita.



## 2

## HIZKUNTZA-AKTIBAZIOAZ

Aktibazio hitzak **mugimenduarekin, prozesu bat martxan jartzearekin** du lotura. Oro har, egoeraren intuizioak edota irakurketak partekatzen ditu talde batek, eta ekintzarako antolatzen da, ekimena abiatzen du, alegia. **Ekimen horrek herritarren aktibazioa bultzatu eta erraztu nahi izaten du.** Gainera, bestelako baloreen eta praktiken gaineko atxikimendu erreala lortu nahi izaten du, **ordura arteko inertziak gainditzeko eta bestelako balore eta praktika horiek nagusitzeko.** Beraz, aktibazioa oso gertu dago eraldaketa sozialaren ikuspegitik.

Eraldaketa soziala edota aktibazioa **prozesu luzea da**, indarrean dauden asimetriak eta aukera-ezberdintasunak sustrai historiko luzeak baitituzte gehienetan; eta ez da lineala, izan ere, erresistentziak, kontraesanak eta gorabeherak ditu. Horregatik, **olatuekin irudika daiteke** aktibazio-prozesua (batzuetan goraldiak izango ditu, eta besteetan apalaldiak). Beraz, pazientzia historikoa beharrezko egiten da, eta garrantzitsua da, unean uneko irakurketak egiteaz gain, historiaren denbora luzeko prozesu-ikuspegia edukitzea (koiuntura batzuetan eus-tea eta eraldaketaren lekukoa goian mantentzea ez da gutxi).

Hizkuntza-aktibazioa litzateke **hizkuntza errealitatean eragiteko asmoz abiatzen den antolakuntza-prozesua, elkarlan irekia eta malgua bilatzen duena, ekintza multzo bati ekiteko.**

Aktibazioaz dihardugunean joera dugu irudikatzeko ekintza masibo bat, ospakizuna edo sumindura adierazteko ekintza bat, ohiko bizimodutik kanpo ateratzera behartzen gaituen ekintza bat. Baina hori icebergaren tontorra baino ez da, ikusgarri zaiguna, agerikoa dena. Hori gertatzeko, ordea, alde zurretiko lana dago; lan horretan gako diren alderdiak zeintzuk diren jaso nahi izan da ikerketa honen bidez, eta egin litekeen prozesua proposatu dugu.

Beraz, tokian tokiko hiztunak aktibatzekeko pentsatuak daude txosten honetan jasotzen diren edukiak, baina bestelako gaie-tarako, guneetarako edota lurraldeetarako ere balio dezake.

3

## IKERKETA-GALDERAK ETA HELBURUAK

Proiektu honen helburu nagusia hauxe izan da: herri eta eskualdeetan euskararen inguruko aktibazioa eragiteko gakoak identifikatzea eta aktibaziorako prozesua proposatzea, azken xede gisa euskararen erabilerak gora egin dezala hartuta.

Bi ikerketa-galdera nagusi hauei erantzun zaie azterlanean:



### **I. Zeintzuk dira herrietan euskararen erabilera sustatzeko aktibazio-prozesuetako gakoak?**

Zeintzuk dira eta nolako ezaugarriak dituzte Gipuzkoan herriko errealitate soziolinguistikoa eraldatu nahi duten erakunde publikoen, gizarte-eragileen eta herritarren arteko lankidetzak esperientzia egokiak?

### **II. Zer prozesu egin liteke Gipuzkoan erakunde publikoen, euskaletzaren, bestelako gizarte-eragileen eta herritarren arteko lankidetzak modu eraginkorrean antolatzeak eta tokian tokiko errealitate soziolinguistikoa eraldatu ahal izateko?**

Nola landuko dira identifikatu diren gakoak aktibazio-prozesuan zehar? Aktibaziorako zein bide jorratu beharko litzateke? Bide horretan, zein urrats eman behar dira? Zein dira egin beharreko zereginak? Zein zaindu beharreko alderdiak?

## 4

## IKERKETAN ERABILITAKO METODOLOGIA

Ikerketa-galderei erantzuteko, hiru fase izan ditu ikerketa-proiektuak:

### • Lehen fasea: KASUEN AZTERKETA (2016 eta 2018)

**Helburua:** hainbat arlotan herritarrak aktibatzea lortu duten esperientziak aztertzea, aktibazioa eragiteko gako nagusiak zeintzuk izan diren identifikatzeko.

**Aztergaia:** administrazio publikoak, euskalgintzak eta beste eremuetako gizarte-eragileek eta herritarrek elkarrekin nola jardun duten tokian toki. Nola egituratu dute beraien arteko koordinazioa, botere harremanak, eragiletza edo parte-hartzea?

**Egindakoa:** sei esperientzia aztertu dira, batzuk euskararekin loturikoak eta beste batzuk genero-berdintasuna, herrigintza eta kultur arlokoak:

- Astra kulturarako fabrika soziala (Gernika) (2016)
- Ttakun euskara elkarte (Lasarte-Oria) (2016)
- Herri-ola herrigintza egitasmoa (Otxandio) (2016)
- Egian Euskaraz bizi nahi dugulako ekimena (Donostia) (2016)
- Emakumeen Mundu Martxa (2016)
- AKEBAI ekimena (Eibar) (2018)

Esperientzia horietako hainbat eragilerekin elkarrikteta sakin egin dira (guztira 14), baita horiei buruzko dokumentazioa aztertu ere. Horrela, gako izan diren alderdiak jaso dira.

### • Bigarren fasea: ESKU HARTZEAK (2017-2018)

**Helburua:** identifikatutako gako horiek eguneroko lanean kontratatzea, tokian tokiko hizkuntza-aktibazioa lortzeko prozesu proposamena irudikatzeko.

**Aztergaia:** tokian tokiko euskalgintzaren egoera eta beharrak, bakoitzaren egoeraren arabera esku hartzeak diseinatzeko.

**Egindakoa:** Gipuzkoako bi gunetan esku-hartzeak gauzatu dira, Arrasaten eta Tolosan, aktibaziorako gakoak lantzeko hainbat saio eginez:

- Arrasateko euskalgintzaren mahaiak aspalditik ziharduen lanean herriko euskalgintzako erakundeek elkarlanerako gune gisa, Udala ere tartean dela. Proiektua bukatu aurretik, egindako saioen bidez, eragile guztiak biltzen dituen Geike izeneko gunearen oinarriak landu dira.

→ Tolosako Galtzaundi euskara elkarteak Tolosaldeko eskualdera hedatzeko asmoaren testuinguruan, baliagarriak izan ziren egindako saioak. Proiektuaren azken urtean, Tolosaldeko Euskararen Mahaiaren sorrera-prozesuan bidelagun izan gara.

Horiez gain, kontraste-saioak egin dira Arrasateko, Tolosaldeko eta Eibarko euskalgintzako eragileekin eta Euskal Herriko euskalgintzako hainbat kiderekin, hainbat gai elkarrekin lantzeko.

### • Hirugarren fasea: EUSKARALDIKO AKTIBAZIO-GAKOAK (2019)

**Helburua:** Euskaraldia ekimena tokian toki martxan jartzeko antolaketa-moduak aztertzea, euskararen alorrean herritarrek aktibatzeke balio izan baitu.

**Aztergaia:** zer erakutsi digu Euskaraldiak aktibazioari buruz? Herritarren aktibazioari dagokionez, Euskaraldiak zer aurre-rapauso eta zer muga ditu? Eta zer faktorek eragiten dute horretan?

**Egindakoa:** Gipuzkoako bost esperientzia aztertu dira, antolamenduan arreta jarritz

- Arrasate
- Ikaztegieta
- Donostia
- Errenteria
- Hondarribia

Guneei buruzko informazioa biltzeko, Euskaraldiko parte-hartze datuak eta ikerketa orokorra, elkarrizketak (prozesu osoari buruzko informazioa izan dutenei) eta tailerrak (antolatzaileekin) erabili dira.

Behin ikerketaren hiru faseak burutu ostean, informazio guztia aintzat hartuz erantzun zaie ikerketa-galderei. Hau da, herritarren aktibaziorako litekeen prozesua marraztu eta proposatu da, eta zaindu beharreko gakoak zeintzuk diren zerrendatu dira (txosten honetako “6. Ikerketa-emaitzak” atalean irakurgai).

5

## ANTOLAKETA

Proiektu hau gauzatzeko, garapen taldea antolatu da. Bertan hartu dira proiektuari buruzko erabaki nagusiak eta aztertu dira ikerketaren emaitzak.

Garapen taldeak partaide izan ditu EHU eta Gipuzkoako Foru Aldundia, Soziolinguistika Klusterreko bazkideekin eta bulego teknikoarekin batera. Hauek izan dira partaideak:

- Zesar Martinez (EHUko Parte Hartuz ikerketa-taldea): proiektuko zuzendari akademikoa
- Helene Armentia (Elhuyar)
- Amaia Balda eta Ainhoa Lasa (Emun)
- Edurne Otamendi (Donostiako Udala)
- Mikel Ozaita (Euskaltzaleen Topagunea)
- Izaro Ugalde eta Joxean Amundarain (Gipuzkoako Foru Aldundia)
- Imanol Larrea eta Maialen Iñarra (Soziolinguistika Klusterreko bulego teknikoa)

6

## IKERKETAREN EMAITZAK

Ikerketa-proiektu honen emaitzak bi dira:

- **Prozesu proposamena:** tokian tokiko herritarrak euskararen jiran aktibatzeke, balizko prozesu baten proposamena; hots, egin litekeen bidea.
- **Aktibaziorako gakoak:** tokian tokiko herritarrak euskararen jiran aktibatzeke, zaindu beharreko gakoak; aktibazio-prozesuan zehar berariaz landu behar direnak, alegia.

Jarraian aurkeztuko dira.

## HERRITARREN AKTIBAZIORAKO PROZESU PROPOSAMENA

Herritarren aktibazioa ez da metodo egoki bat jarraitzearen ondorio zuzena eta ziurra. Gizartearen portaera ez da kontu matematikoa; ez da planifikatu, aurreikusi edota automatizatu daitekeen zerbait. Hori baino konplexuagoa da.

Ikerketa-lan honek herritarren aktibazioa erraztu ditzaketen urratsak eta eginbeharrak identifikatu ditu, baina horiekin batera planifikagarriak ez diren beste baldintza eta elementu batzuk egon behar dira desiraturiko emaitzak lortu ahal izateko. Horrexegatik aktibaziorako metodologiaz baino egokiago iruditzen zaigu aktibaziorako prozesuaz hitz egitea. Prozesu proposamena egin nahi dugu, beraz; herritarren hizkuntza-aktibaziorako prozesuan irudikatzen ditugun fase eta zeregin nagusiak partekatu nahi ditugu. Hau da, aktibazio sendo eta egonkor baterako jorratu daitekeen prozesu proposamena.

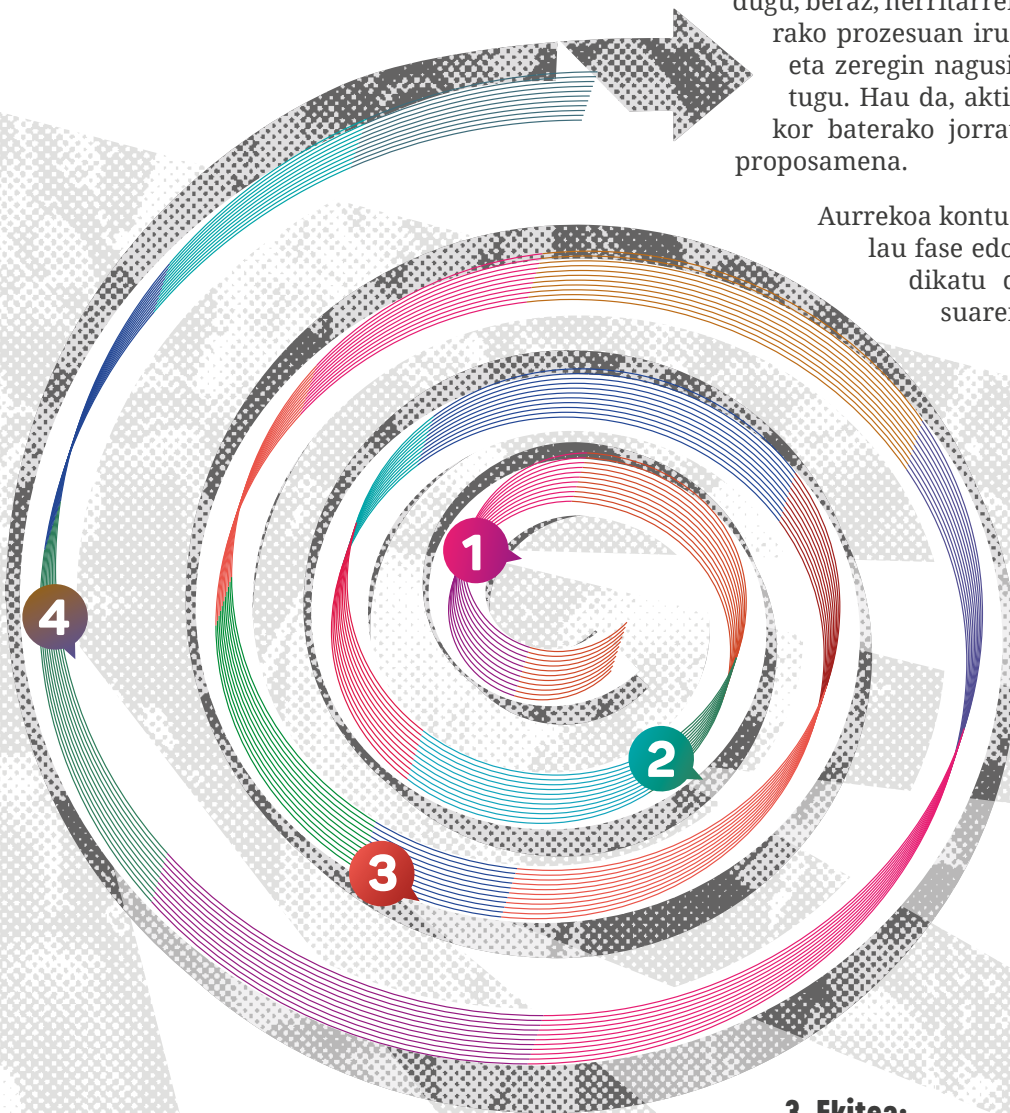
Aurrekoa kontuan harturik, hurrengo lau fase edo urrats nagusitan irudikatu dugu aktibazio-prozesuaren proposamena:

**1. Atariko lanak:**  
**EKIMENA ADOSTEKO**  
**AURREPROZESUA**

**2. Aurrelanketa:**  
**KOMUNIKAZIO- ETA**  
**MOBILIZAZIO-ESTRATEGIA**  
**DISEINATzea**

**3. Ekitea:**  
**EKIMENA MARTXAN**  
**JARTzea ETA HEDATzea**

**4. Baloratzea:**  
**EBALUAZIOA ETA**  
**AURRERA BEGIRAKOAK**



## 1. Atariko lanak: EKIMENA ADOSTEKO AURREPROZESUA

Aktibaziorako ekimenaren **abiapuntua kide gutxi batzuen arteko solasaldi, ideia eta konbentzimendua izaten da**, edo elkarte edo eragile baten baitan sortzen den gogoia. Eragile edo kide motibatu horiek, hizkuntza-aktibazioa pizteko zer egin daitekeen, zergatik eta zertarako euren artean partekatuz, **ekimenaren hasierako ideia edo norabidea paperera eraman eta zirriborratzea izaten da lehenengo urratsa**<sup>1</sup>.

Dena den, modu zabalago batez mamitutako eta adostutako ekimena izatea bilatzen dugu. Horregatik, hasierako ideia hori osatu eta zehaztu egin beharko da **beste pertsona, eragile eta erakunde estrategikoen**<sup>2</sup> ideiak eta zehaztapenak gehituz. Hala, zeregin nagusiak izango dira **kide horiekin solasaldiak, kafeak eta bilerak egitea**. Hau da, hainbat hartu-eman kome- ni dira zirriborroa aurkezteko, gogoia eta konbentzimendua transmititzeko eta, irekitasunez eta malgutasunez, ideia edo zehaztapen berriak integratuz joateko. Ezinbestekoa, beraz, hasierako urrats hauetan zein geroko prozesu osoan zehar, proposatzeko eta besteei entzuteko modu abegikorra eta inte- gratzaila izatea. Eta, jakina, ahalegin horren ondorioz gure hasierako zirriborroa moldatzeko gaitasuna behar dugu. Ho- rrela, pertsona eta eragile gehiagok bere egin ahal izango dute ekimena, hasiera-hasieratik eta euren begiradatik ekarpena egiteko aukera dutela sentitzen dutelako.

Hasierako kontaktu eta solasaldien txanda edo lanaldi honek balioko digu beste pertsona eta eragile horien egoeraren ira- kurketa, gogoia eta ekiteko borondatea nola dauden testatzeko ere. Horrela, ezinbestekoak diren egoeraren irakurketa hurbi- lak, borondate partekatuak eta baliabideen eskuragarritasu- na (denbora, energia, diruak...) zertan diren aztertu beharko dugu, talde eragile zabal eta askotarikoa osatze bidean.

Horrekin batera, aktibaziorako ekimena abiatzeko ditugun in- darguneak eta ahulguneak modu errealista eta zintzoan pon- deratzea komeni da. Konturatuko gara alderdi batzuetan ahul gaudela eta beste batzuetan nahiko sendo eta, ondorioz, lortu- ko dugu ahulgunez jakitun egotea eta horiei arreta berezia jartzea prozesu osoan zehar. Jakina, indarren eta baliabideen kalkulu errealista horren arabera, ekimena bera berdimentsio- natu egin beharko dugu.

<sup>1</sup> Ekimena tokian tokikoa baino zabalagoa bada, Euskaraldia bezalako eki- men nazionala kasu, egitasmo orokor hori tokian tokiko errealitatera behar bezala egokitzea eta moldatzea ere garrantzi handikoa izaten da. Hori ere, beraz, izan daiteke lerro hauetan irudikatu nahi dugun aktiba- zioarako prozesurako abiapuntu. Edo, behar bada, gure auzoan, herrian edo eragile kolektiboan Euskaraldia bezalako ekimena heldu aurretik be- roketa izan daitekeen aktibazio-prozesua egitea komeni zaigu.

<sup>2</sup> Estrategikoak diogu gizarte-esparru ezberdinetako kideak/eragileak dire- lako eta horiekin lotura-lana egin dezaketelako.



Atariko aurreprozesu honetan aurrera egin ahala **Talde Eragilea osatzeko zein pertsona eta eragilerekin konta dezakegun** ikusi ahal izango dugu. Horrela, hasierako zirriborroari eragile bakoitzak egindako ekarpenak gehituz, zirriborro berria aurkezteko eta denon artean adosteko lehenengo talde eragileko bilerak deitu ditzakegu. Gizartean eragin zabala izan nahi badugu, idealena litzateke konpromiso modu ezberdinak (inplikazio eta lan-ardura maila ezberdinak) onartzen dituen egitura sortzea: talde eragile zabala, heterogeneoa eta berria (orain arte elkarrekin jardun ez duena); kolaboratzaile sarea (ezin dira talde eragilean egon baina haiekin konta liteke); eta entitate kolaboratzaileak (lotura edo nodo lana egin dezaketena eta zabalpenean lagunduko dutenak).

Atariko fase honetan, beraz, helburua bikoitza litzateke: **ekimenaren egitasmoa adostea** eta **talde eragile sendoa zein kolaboratzaile sare zabala osatzea**.

Talde eragileko lehenengo hartu-eman eta bilera horiek funtsezkoak izango dira ezinbestekoak diren talde-kohesioa eta lan-giro adeitsua eraikitzeke. Izan ere, taldearen heterogeneotasunaren baitan, elkarren aitortza nagusitzea, inork patrimonializatuko ez duen protagonismo kolektiboa eraikitzea, **lidergo partekatuak sortzea** eta denok izatea ahotsa eta erabakimena modu orekatuan, ez dira berez suertatzen diren osagaiak. Talde Eragileak **barne-prozesu kontzientea** egin behar du osagai horiek eraiki ahal izateko.

Bilera eta hartu-eman horiek inertziari edo inprobisazioari utzi gabe ondo prestatu eta metodologia zein dinamizazio zaindua behar duten elkarguneak dira. Garrantzitsua da gauzak irekitasunez planteatzea eta proposatzea denon artean aztertzeke, mintzatzeko txanda osoak eta orekatuak egitea, guzti-guztiei modu berdinean entzutea eta ezinbesteko sentiaraztea, ezadostasunak denborarekin eta modu sortzailean kudeatzea eta erabakietan denon ahotsa egotea. Horiek guztiak funtsezko lan egiteko moduak eta harremanak izateko moduak dira ezberdinen arteko elkarlanak behar duen elkarrekiko konfiantza eta konplizitatea eraiki ahal izateko.

Izan ere, egitasmoa adostez eta talde eragilea osatzeaz gain, **lanaren banaketa eta antolaketa** irudikatzen hasiko gara, hau da, nor arduratuko den egiteko bakoitzarekin (azpiegitura, komunikazioa, harremanak, baliabideak...). Dena den, hauetako zeregin eta ardura gehienak prozesuaren hurrengo fasean definitzea aurreikusten dugu, ekimenaren nondik norako nagusiak definituko baitira talde eragileko barne-lanketa sendo horren bitartez.

## 2. Aurrelanketa: KOMUNIKAZIO- ETA MOBILIZAZIO-ESTRATEGIA DISEINATZEA

Hizkuntza-aktibazioak hizkuntza-portaeran eragin nahi duen elkarlana, ekimena eta mobilizazioa martxan jartzearekin du lotura. Mezu, proposamen eta aktibitate zehatzen bitartez gauzatu beharra dago herritarren aktibazio hori. Nolabaiteko debate soziala eta interpelazioa sortuko duen diskurtsoa eta gonbit berritzailea behar da, gizartean motibazioa eta praktika-aldaketa piztuko duena.

Eta elementu horiek guztiek lanketa sortzailea behar dute bilatzen dugun efektua sor dezaten. Modu arinean eta inprobisatua prestatuz gero, betiko mezu eta proposamenetan gelditzeko arriskua dugu. Horrexegatik, komunikazioaren eta mobilizazio estrategiaren aurre-lanketa sakona eta ondo prestatua proposatzen dugu. Horretarako, Talde Eragileko kideek **saio edo tailer monografikoak** egitea proposatzen dugu, guxtienez hiru arlotan:

- **Beste esperientzien berri izan.** Bisita, hitzaldi, mahai-inguru edo formazio-saioen bitartez talde eragilearen sormena akuilatzea bilatzen dugu. Zerk piztu du aktibazioa beste inguruetan? Zeintzuk dira gaur egun ezinbestean kontuan hartu beharreko faktoreak? Zer da antzeko eta zer bereizgarri gure inguruan? Hizkuntza-aktibazioa zein proposamen eta aktibitatearen inguruan ardaztuko dugu?
- Gure ingurunean (auzoa, herria, eskualdea...) **sareen mapeoa** egin: nolakoa den eragile formal eta informaleko sareen mapa gurean; egitura irudikatu; nortzuek iristea nahi dugun zehaztu (zer sektoretara iritsi nahi dugun, zeintzuk diren xede taldeak); sare bakoitzaren topaleku naturalak zein diren identifikatu (xede taldeak topatzeko non mugitu behar garen, zein saretan, zein espaziotan). Honen inguruko saio espezifikoak eta ondo landuak egitea proposatzen ditugu.
- **Komunikazio eta sormen saioak.** Mezu, irudi eta aktibitate erakargarrien definizioa egiteko hainbat galdera erantzun behar dugu: zer mezu izango ditu gure ekimenak? hartzaileen arabera mezu desberdinak beharko ditugu? zein diskurtso erabiliko dugu? gidoia eta argudiategi bat izango dugu diskurtso berria hedatzeko? adierazpen formal bat egingo dugu? zein irudi, logo eta lelo zabalduko dugu? sare digitalen erabilera nolakoa izango da? Hori guztia, inprobisazioari utzi gabe, lanke-ta-prozesu monografiko eta ondo prestatua behar duen zeregina da.

Horrela, ekimena bera eta bere osagai guztiak modu sortzaile eta berritzailean definitzera iritsi gaitezke: zerk



funtzionatu dezake gurean? zerk piztu dezake gure lurraldeko jendearen jakin-mina, motibazioa eta atxikimendu aktiboa? zeintzuk dira emozioak mugitu eta bi- zipen gogoangarriak sortuko dituzten proposamenak, herritarren subjektibitateak ukitu eta hizkuntza-praktikak aldatzeko urratsa lagunduko dituztenak?

Hiru arlo horietako aurre-lanketa monografikoak egiteaz gain, ekimenera pasa aurretik, kontraste-tartea zabaltzea eta, eskala txikian, sortu ditugun mezu, irudi eta ekintza-proposamenak nahi dugun bezala jasotzen diren probatzea ere interesgarria izan daiteke; eta, jakina, proba horien arabera moldaketak egiteko malgutasuna erakustea.

Era berean, saio monografiko horien lanketak talde eragilea trinkotzeko eta ilusionatzeko ere balio behar du. Beraz, ezinbestekoa izango da erabaki beharreko guztiak arestian aipaturiko **giro adeitsu eta orekatuan** erabakitzea. Talde eragileak lehenengo urratsean aipatutako bere kohesio prozesu kontzientea egiteko baliatu ditzake saiook elkar-ezagutza eta konfiantza giroa eraikitzeko aukera gisa.

Pertsona eta eragile ezberdinen arteko elkarlana, antolaketa eta ekintzak, ondo kohesionatutako eta saretutako talde eragile batek burutzen duenean, bere proposamenekiko erakarpina sortzen du. Hizkuntza erabiltzeak behar duen moduko auzolan-balioak eta hizkuntza praktiken inguruko atxikimendu efektiboak lortu nahi baditugu, auzolan- eta herrigintza-praktika horiek guk geuk gorpuztu eta horrek sortzen digun giro ona, poza eta garapen pertsonala erradiatu behar ditugu.

### 3. Ekitea:

#### **EKIMENA MARTXAN JARTZEA ETA HEDATZEA**

Aurreko fasean definitutako komunikazio- eta mobilizazio-estrategia egutegian planifikatu eta garatzeko fasea dugu hau. Helburu dira gure mezu, irudi eta diskurtsoak harreman-sare eta komunikabide anitzetatik hedatzea eta euskararen inguruan zabaltzea nahi ditugun interpelazio eta proposamenekin **debate soziala sortzea**.

Idealena litzateke ilusioa piztuko duen aktibaziorako ekimen ulerterraza asmatzea, tokian tokiko erreferentzia eta kultura lokalarekin loturikoa eta **ahoz aho zabaltzeko moduko erronka kolektibo erakargarria** izan daitekeena. Era berean, euskaltzaleek bere egin eta subjektu aktibo bilakatzeko moduko proposamena bilatzen dugu; hau da, planifikatua da baina ez guztiz itxia, baizik eta moldagarria, irekia. Eta horrela aukera ematen die ekarpen gehigarria egin nahi dutenei: euskaltzaleek bere ingurukoei proposatu eta euren giro zein sare sozialetan dinamikaren errepikagailu izateko aukera edukitzea.



Izan ere, esku-hartze sozialaren lana ez da bulego lana nagusi-ki, nahiz eta bilera eta lau hormen arteko lan dezente eskatzen duen. Batez ere **kale lana** da; hain zuzen ere, harekin eta bestearekin egotea, entzuten eta interesguneak integratzen jakitea, proposamen erakargarri eta ilusionagarriak egiten jakitea, eta gizarte-sektore anitzten **topaleku naturaletara iristea**.

Horrexegatik funtsezkoa iruditzen zaigu giro ona, jatorrasuna eta irekitasuna transmititzea. Gizartean eragiteak pertsona eta talde eragileen lidergo erakargarria eta aglutinatzailea behar duen zeregina dirudi, beste hainbat faktorearen artean (gure esku daudenak batzuk, gure eraginpean egon daitezkeen beste batzuk eta gure esku ez dauden beste batzuk tarteko).

Azken finean, nolabaiteko korrante edo olatu zabala eragin nahi dugu, ahalik eta jende gehiagorengana iritsi nahi duena, erakarri nahi duena. Egunerokoan euskaraz egiten dutenak legitimatuago eta ahaldunduago senti daitezen, praktika horretatik hurbil daudenak gehiago animatu daitezen; axolagabeak interpelatu eta mugiaraziko dituen eta aurkakoak ahulago sentiaraziko dituen.

Izan ere, gure ekimenak **erresistentziak eta kontrako diskurtsoak** ere sortaraz ditzake (aurreiritzi, beldur, kezka, etiketa...). Horren aurrean, horiek **aldez aurretik zerrendatzea**, talde eragilean ageriko egitea **eta diskurtsiboki lantzea** kontuan hartu beharreko zeregina dugu. Ariketa hori egiteak fase guztietarako balioko digun diskurtso askotarikoa sortzera eramango gaitu, talde eragileko kideak indartuz, argudioetan jantziz eta erantzun bateratua sortuz. Gizartearen jokaera hegemonikoetan aldaketa eragin nahi izateak berarekin dakar alderdi gatazkatsua, kontrako indarrak eta oztopoak. Momentu zailetan eta ahulenetan horren kontzientzia ez galtzea ere funtsezko lanketa dugu talde eragilean eta, oro har, ekimenaren garapenean, batez ere indar-korrelazioa oso kontrakoa den testuinguru soziolinguistikoetan.

Azkenik, aktibazio-prozesuaren fase honetan gure komunikazio- eta mobilizazio-proposamenak garatzeaz gain eta ekitaldi formal zein kale ekintzen bitartez iritsi nahi dugun gizarte-sektore ezberdinen topalekuetara hurbiltzearekin batera, gure ekimenak aktibatu egin behar ditu sortarazten dituen bizipenak, erreakzioak eta erantzunak jasotzeko moduak. Hau da, **oinarrizko informazio kuantitatiboa eta kualitatiboa jasotzea aurreikusi behar da** gure ekimenen balorazioa egin ahal izateko (inpaktua, emaitza), baita parte-hartzaileen inguruko oinarritzko ezagutza eta kontaktatzeko modua eskuratzeko ere. Hori guztia hizkuntza komunitatea saretu eta trinkotzeari begira funtsezko informazioa izan daiteke.

Aktibazio-prozesuaren faserik biziena eta estresagarriena izaten da hau. Beraz, inoiz baino gehiago **zaindu** beharko dugu **ardura eta lanen banaketa**, eta ekimenen antolaketan parte hartzen duten **kideen arteko komunikazioa eta giroa**. Lan prozesua emaitza bezain garrantzitsua; aktibaziorako ahalegi-



nak hondar edo zapore ona uzten badu, hurrengo urratsetarako indarra hartzen ari gara. Antolatzaileek erreta eta gogaituta amaitzen badute, aldiz, hizkuntza komunitatearen indarrak xahutzen gabilta. Horrexegatik du garrantzia ekimenen bitartez sortutako **giroaz elkarrekin gozatzeak eta lortutako fruituak elkarrekin ospatzeak** ere.

## 4. Baloratzea: **EBALUAZIOA ETA AURRERA BEGIRAKOAK**

Behin aktibazio-prozesuaren momenturik intentsoenak pasaturik, ekarpena egin duten guztiei eta parte hartu duten guztiei **eskertza eta zorion mezua** helaraztea komeni da. Ondoren, **atsedenerako tartea** hartzea ere garrantzitsua da. Indarrak berreskuratzeaz gain, egindako eta bizitako guztiak behar bezala hausnartzeko eta baloratzeko ondo etorriko zaigu atsedena eta distantzia apur bat hartzea perspektiba zabalago baten baitan kokatu ahal izateko. Ondoren, prozesuan eman ditugun urratsez gogoetatzeko eta baloratzeko fasea dator.

Balorazioaren fase honetarako, beraz, hasierako egitasmo adostuan ezarri genituen helburuak eta desiraturiko emaitzak berreskuratuko ditugu, zein neurritan bete ditugun aztertu ahal izateko. Helburu eta emaitza horietatik lehenengo eta behin komeni da aztertzea zein pertsona edo eragileri proposatu ahal diogun euskararen sustapenaren alorrean elkarlanean jarraitzea: zein pertsona eta eragile aktibatu ditugu gure ekimenaren bitartez? aktibatu ditugun horietatik zeintzuk dira soilik puntualki aktibatuko direnak baina ez lan iraunkorrean? zeintzuk egon daitezke prest euskararen sustapenerako lan-espazioren batera inkorporatzeko modu iraunkorrean? zeintzuk ekarpen puntualak egiteko? zelan elikatuko dugu sare hori? zein da euskararen komunitatearen irudikapen berria (osaketa, egitura...)?

Baloratu eta aztertu beharreko bigarren eremua litzateke **aktibaziorako ekimenak zein bizipen, erreakzio eta erantzun sortu dituen** modu zabalago batez gure ingurune sozialean. Hizkuntza-kontzientziari, taldeko eta maila pertsonaleko hizkuntza-praktikak berrikusteari eta aldatzeari edota euskararen hiltun bezala ahaldunduago sentitzeari dagokienez, zein bizipen eta ondorio sortu ditu gure ekimenak? Definitu genituen mezu, irudi eta aktibitateak nolako harrera izan dute? Zerk funtzionatu du nahi genuen bezala eta zerk ez? Nahi genuen debate soziala piztea lortu dugu? Nahi genuen bezala ulertu dira gure interpelazio eta proposamenak? Iritsi gara iritsi nahi genuen gizarte-sektoreetara? Bizipen gogoangarriak bizitzea, emozioak mugitzea eta subjektibitateak ukitzea lortu dugu? Prozesuan zehar jaso genituen informazio kuantitatibo eta kualitatiboak aztertzeako momentua da, baita informazio horretan gabeziarik egonez gero osatzeko ahaleginen bat egitekoa ere.

4

Azkenik, hirugarren eremu inportantea ere baloratu beharra daukagu: talde eragileak zein bere bitartez antolakuntza lanetan parte hartu duten gainerako lantalde eta kideek, **barne balorazio zintzoa** egin beharko dute **irakaspenak identifikatzeari begira**: Zer egin dugu ondo gure funtzionamendu eta antolaketan prozesuaren urrats bakoitzean? Zer dugu hobetzeko? Zeren falta sumatu dugu?

Ebaluazio-ariketa horietan, prozesu osoan zehar egin dugun bezalaxe, asko zaindu beharko dugu lan-saioen eta bileren prestaketa, metodologia eta dinamizazioa. Izan ere, alderdi horien guztien balorazio zintzoa egin nahi badugu, kritikak eta autokritikak egin beharko ditugu, eta baldintza eta lan-giro aproposak sortu beharko ditugu (espazioa, momentua, entzuketak...) inori mingarri suertatu gabe kritikak modu eraikitzailean egin ahal izateko. Era berean, ongi egindakoak zerrendatu beharko genituzke, eta arrakasta hori ahalbidetzeko gakoak zeintzuk izan diren (pertsonak, baliabideak, egiteko moduak...) identifikatzeko saiakera egin, etorkizunean horiek zaintzeko, errespetatzeko edota errepikatzeko. Horrela, fase honetatik ere, lantalde bezala indartuta ateratzea bilatu behar dugu.

Eremu horretan zein aurrekoetan egindako gogoeta eta balorazioekin, aktibazio-ekimenaren memoria edo **ondorioen txosten labur bat idaztea**, partekatzea eta zabaltzea (gizarteratzea) zoragarria litzateke. Horrela, aurrera begira jarrita, saiakera eta ekimen berrietarako irakaspen batzuk jasota utziko genituzke eta etorriko diren ekimenetarako informazio baliotsua laga: hizkuntzaren aktibazioaren bidean, non gaude orain? Aurrera begira zeintzuk izan daitezke hurrengo urratsak? Aktibazioaren bidean hurrengo urratsak lantzeko ezinbestekoa izan daiteke memoria hori.

Azkenik, elkarrekin lan egiteak sortzen dituen bizipen eta konplizitate guztiak (une politak eta barreak, zein estresak eta tentsioak) abiapuntu polita izaten dira **egindako ahalegina elkarrekin ospatzeko**. Horrela harreman-giro adeitsua eta elkarrekin lan egiteko gogoia elikatzen jarraituko dugu hurrengo egitasmo edo saiakerari begira.

## HERRITARREN AKTIBAZIORAKO GAKOAK

Aktibaziorako, zaindu beharreko sei gako identifikatu dira.

### 1. Behar sozial bati erantzun

Aktibazio-prozesuak behar sozial bati erantzun behar dio. Kritika, kezka edota ardura sortzen duen egoera batetik abiatu-rik, helburua izan ohi da zerbait hobetzea; helburu positiboa dago kasu guztietan, alegia. Esperientzia guztiek bilatzen dute egungo hutsuneak betetzea edo egungo joerak iraultzea, eta, horretarako, paradigma aldatu eta beharrizan horri erantzun-go dion dinamika berria sortzen dute.

Behar horren kontzientzia edota zilegitasuna gizartean nahi-ko hedatua ez badago, **elikatu, estimulatu edo sorrarazi** egin beharko da lehendabizi, garrantzitsua baita **herritarren kezkekin konektatzea** edota **aktibatze**ko nahia edota **gogoa piztea**. Izan ere, herritarrak aktibatu egiten dira kezkagarria den zerbait eta desiragarria egiten den zerbait lortzeko auke-  
ra antzematen dutenean, eta horretan ekarpena egiteko bidea ikusten dutenean. Hala, aktibatu egiten dira hobetu daitekeen zerbait hobetzeko beharra sentitzen dutenean, beharrizan sen-  
titua agertzen denean.

Horrela, kontzientziak ukituz eta subjektibitateetara jaitsiz, euskaltzale kontzienteek interpelatu egin nahiko dituzte ho-  
rrenbesteko kontzientzia ez dutenak, eta **askoren edo batzuen beharrizan horrek denon onarpena edo zilegitasuna lortu-ko du**. Hots, herritarren babesa lor dezake prozesuak, eta si-  
nesgarritasuna eta legitimotasuna eskura dezake.

Nola jorratu bide hori, ordea? Erronka izaten da beharrizan horien inguruan diskurtso propioa sortzea eta portaerak alda-  
tzeko heldulekuak eskaintzea, hiztunek babesa eta ahaldu-  
ntzea sentitu dezaten. Inor kanpoan uzten ez duten diskurtso be-  
rritzaileak erabiltzea komeni da, horrela piztuko baita ilusioa  
eta lotuko baita aktibazio-prozesua aldaketa positibo batekin.  
Bide hori urratzeko, adibidez, ikerketa soziolinguistikoak ain-  
tzat hartzea baliagarri izan daiteke.

### 2. Oinarrizko teoriak eta diskurtsoak adostu

Ikerketan zehar ikusi da esperientzien sorreran oso garran-  
tzitsua izan dela teoria edota ikuspegi ideologikoa lantzea  
(arlo soziolinguistikoa, hizkuntza portaeretan eragiteko alder-  
diak...), batzuetan hizkuntzaz kanpoko beste teoriak beregana-  
tuz (antolaketa kolektiboaren dinamizazioa, parte-hartze pro-  
zesuak, harremanak eta alderdi psikosozialak, komunitatearen  
artikulazioa eta trinkotzea, emozionaltasuna eta gorputz za-  
palkuntza harremanetan...). Hau da, **hizkuntzaren eta herri-**

**mugimenduen alorreko teoriak eta proposamenak lantzea** komeni da, oinarri hori lantzeak abiapuntu sendoa emango diolako aktibazio-prozesuari.

Horrez gain, ibilbidea bera izan ohi da hezitzailea arlo teoriakoan zein praktikokoan. Prozesuan zehar, pertsonen, ideien, ezagutzen eta ekintzen mugimendua sortzen da; norberaren zirkulutik haratago irekitzea, begirada urrunago zabaltzea eta bestelako praktikak eta etiketak dituztenekin bidea egitea eskatzen du halako prozesu batek. Hori bizitzeak aukera ematen du norberaren deserosotasunak, erresistentziak, mugak eta kontraesanak ikusteko eta lantzeko. Hazkunde pertsonalaren (eta kolektiboaren) aldetik aberasteko, osatzeko eta ahalduentzeko aukera zabaltzen du. Horregatik, komeni da **beste esperientzia batzuen berri izatea** eta **formazio-saioak tartekatzea**, ibilbidean zehar ikasi egiten baita; hots, prozesua bera bihurtzen da emaitzetako bat.

Nolanahi ere, taldea aktibatzearen eta prozesuari ekitearen oinarrian, aurrekari batzuk edo testuinguru jakin bat egon ohi dira. Aurrekarien arabera intuizio edo bisio horrek eragin ohi du taldea elkartzea eta zerbait antolatua egiten hastea, batzuetan ibilbide oso zehatza definitu gabe, ideia eta inpultso berriak onartzeko jarrerarekin. Horregatik, edozein ekimen martxan jarri aurretik, aintzat hartzekoak dira tokian tokiko **aurrekariak eta giro soziala**.

Funtsean, ez da komeni “aktibismo” hutsean erortzea; garrantzitsua da hori gogoan izatea. Aitzitik, horren aurrean, diagnostiko soziolinguistikoak aintzat hartu beharko lirатеke, beste herri-mugimenduen proposamenak eztabaidatu beharko lirатеke eta formatzeko eta ezagutzak trukatzeko egiturak sortu beharko lirатеke; jakin-minari heldu behar baitaio.

### 3. Administrazio publikoak eta herri-mugimenduak elkarlanean

Herritarren aktibaziorako, **eragile sozialen arteko elkarlana eta eragile horien eta instituzionalen artekoa onuragarria da** ekimenaren babes sinbolikoa zabaltzeari begira, baita baliabide gehiago mobilizatzeari begira ere. Baina nola sustatu ehun asoziatibo aktibo eta bizia erakunde publikoen finantzazio-menpeko bihurtu gabe? Ereku bakoitzaren autonomia errespetatuz (ez da nahitaezkoa den-dena elkarrekin egitea) eta elkarrekin jarduteko aukerak bilatzea komeni da hizkuntzaren inguruko aktibazio-prozesuetan.

Era berean, elkarrenganako kritikak eta aldarrikapenak sortzen duen **tentsioa eta gatazka** demokratikoki onartu eta **kudeatu** beharra dago. Gatazka ideologikoez gain, protagonismoek eta burokrazia kontuek ere sortzen dituzte desadostasunak, eta ez dira soilik gizarte mugimenduaren eta administrazio publikoaren artekoak izaten; bestelako eragileen eta pertsonen artean

ere sor daitezke gatazkak eta tentsioak. Horregatik, eragile eta pertsona horien guztien artean sortzen diren **desadostasunak akordio negoziatuekin bideratu** behar dira. Izan ere, elkarrekin eraikitzeko jarrera sustatu behar da, eta parte-hartzailerik bakoitza eroso sentiaraziko duen oreka mantendu beharko litzateke prozesuan zehar. Horregatik, erakunde publikoen, sozialen eta herritarren funtzioak adostasunez banatu eta erabakiguneak zehaztu behar dira.

Ondorioz, elkarlanean aritzeko, **konfiantzazko solaskidetza eta harremana** eraiki beharko litzateke. Komeni da, beraz, prozesuan parte hartuko duten norbanakoen nahiz eragileen arteko **botere-harremanak aztertzea eta orekatzea**; hitza, erabakimena eta protagonismoa partekatzea, alegia.

Horretarako, toki askotan beharrezkoa eta egingarria da oinarrizko orube komuna eta etorkizuneko agertoki desiragarria zein den adostasunez formulatzea. Etorkizun horretara heltzeko ekimenak sustatu beharko lituzke aktibazio-prozesuak, partekatze modukoak diren ekimenak eta egitasmoak hain zuzen: alderdien arteko lehia politiko-elektoraletik blindatu daitezkeenak, aurkaria ahultzeko edo etekin elektorala lortzeko erabiltzen ez direnak eta guztion babes politiko-instituzional osoa dutenak.

#### 4. Modu horizontalean antolatu

Prozesuak iraun dezan, garrantzitsua da antolaketa-maila zaintzea. **Egitura irekiak eta horizontalak sortu** beharko lirateke, **norbanakoen eta eragileen parte-hartzea sustatzeko**. Hau da, erabakiguneak ireki eta prozesuan ari diren edo prozesura gehitzen diren kide guztiek parte hartzeko aukera zabaldu behar da. Prozesuan, jende anitza eta ezberdina aktibatuko da (adina, generoa, jatorria, ideologia, klase soziala, ezagutza-maila...), eta erronka hori pertsonalki eta kolektiboki lantzeko prestasuna behar da; hots, **aniztasuna eta ezberdintasunak modu irekian kudeatzeko ahalegin kontzientea** egin behar da.

Horrez gain, **euskalgintzatik haragoko** oinarri zabalago batekin (eragileekin nahiz herritarrekin) ere **zubiak eraiki** beharko lirateke, eta ekarpenak, erabakiak, kezkak... partekatzeke integratu beharko lirateke, hartzaile hutsak izan ez daitezen.

Egun, identitateak likidotzen ari dira, eta oro har, lehenago baino talde heterogeneoagoak eta askotarikoagoak sortzen dira; baita hizkuntzarekiko konpromisoari dagokionez ere. Malgutasunak konpromisoa epeltzea eta iraunkortasuna laburtzea ekar dezake, baina baditu alde positibo asko ere: dikotomiak desagertzea, mugak zabaltzea, lehenago urrun geratzen ziren gizarte-sektoreetara iristea... Azken finean, norberaren helburuei muzin egin gabe, besteei ateak irekitzeko aukera handitzen da. Beraz, bakoitzak eman dezakeenaz edo eman nahi

duenaz galdetzea beharrezkoa da, boluntarioekin egingo baita lan, eta **konpromiso-maila guztiak** kontuan hartu beharko dira, parte-hartze maila desberdinak egoteko bideak aurreikusi beharko lirateke. Konpromiso mailak ez dio inori ahotsik edo erabaki ahalmenik kentzen, erabakiguneak irekiak baitira.

Izaera parte-hartzaileko antolaketa ireki eta horizontal horretan, adostutako helburu eta gida-lerroen baitan, hainbat erabakigune egon daitezke, jende gehiagok eduki dezan prozesuan eragiteko aukera (eta boterea). Horrek ekimenarekiko identifikazio eta konpromiso emozional handiagoa dakar; garrantzitsua da guztiei modu berdinean entzutea.

Horrekin lotuta, ezinbestekoa da talde-kohesioa eta lan-giro adeitsua eraikitzeke, besteak beste, elkarren aitortza azpimarratzea, inork patrimonializatuko ez duen **protagonismo kolektiboa eraikitzea, lidergo partekatuak sortzea** eta denek izatea ahotsa eta erabakimena modu orekatuan. Izan ere, parte-hartzea erabakitzailea izan behar da, ez dekoratiboa. Elkarri ezinbesteko direla sentiaraziz parte-hartzaile guztiek egingo dute bere prozesua, eta modu horretan bideratu ahal izango da elkarlana.

## 5. Talde eragilea eratu

Beharrezkoa da ekimenaren **trakzio-lana** egingo duen talde eragile kohesionatua osatzea. Bere egitekoa izango da ardurak hartzea, egitasmoak proposatzea, harremanak sortzea, sarea handitzea... Sare guztiaren barrura zein kanpora begira egin beharko du lan, aktibazio-prozesuaren iparra galdu gabe, konbentzimendu osoz eta indarrez.

Dinamika berri bat abiatzeko gogoia, freskotasuna eta jarrera irekia duten soslai ezberdinetako pertsonak dira partaide talde eragilean. Lehenagotik eskarmentua dutenak (“betikoak”) eta ez dutenak (“berriak”) nahasten dira, betiko dinamiketatik ateratzeko, baina eskarmentutik ikasteko jarrerarekin.

Taldean, egin beharreko barne-prozesua zaintzeko jarrera duten pertsonak eta horri begira formazioan parte hartzeko eta eskuzabaltasunez jokatzeko prestasuna dutenak nahastea komeni da, nagusi izan dadin desadostasunak, hanka-sartzeak eta talkak apaltasunez eta zintzotasunez onartzeko eta soluzioa adostasunez bilatzeko jarrera. Hala nola, beste sentsibiltate, aldarrikapen eta errealitate batzuetara hurbiltzeko irekitasuna dutenak ere komeni dira.

Ondorioz, **talde horren osaketa berariaz landu** behar da; izan ere, norbanakoen izaerek erabat baldintza dezakete talde baten funtzionamendua, eta, ondorioz, baita proiektua bera ere. Gainera, herritarregana iristeko orduan ere eragiten du. Horregatik, taldekideek ezaugarri jakin batzuk eduki beharko lituzkete: sormena, indarra, ausardia, umorea, konbentzimen-

dua, aurre hartzeko gaitasuna, ilusioa eta entusiasmoa, lan efizientea, harreman berriak eraikitzeko prestasuna, kalitate humano eta profesional handia, enpatia...

Dohain horiek denak pertsona berak izatea ia ezinezkoa da. Horregatik, hori lortzeko, taldeko pertsonen artean osagarritasuna bilatu beharko da, eta gutxi-asko taldeko partaide guztiek ezaugarri horiek dituztela edo, behintzat, besteei hori transmititzen dietela bermatu behar da. Beraz, **profil desberdineko kideak** beharko ditu taldeak; taldea zenbat eta askotarikoagoa, orduan eta irismen handiagoa. Dena den, taldekideen kopuruari ere arreta jarri beharko litzaioke. Izan ere, talde handiek eraginkortasuna galdu egin dezakete, eta 3-8 pertsonarekin aski litzateke, kasuan kasu.

Kide horiek talde bilakatzeko pausoak eman behar dituzte kontzienteki. Kohesiorako eta funtzionamendu egokirako beharrezko neurriak hartu beharko lituzkete: harreman eta giro ona zaindu, tarte informalak ere partekatu, elkar zaindu, bilerak egiteko moduari arreta jarri, erabakiak hartzeko modua zaindu, iritzia kontrajarriak ageriko egin eta landu, ardurak eta lanak banatzerakoan txandakatze-sistemak erabili, eta abar.

## 6. Prozesua nola egiten den zaindu

Beharrak edo egitekoak ugariak direnean, denari heltzeko tentazioari iskin egin behar zaio, eta aktibazio-prozesuari **helburu argiak eta ausartak** ezarri behar zaizkio, norabide jakinean lan egiteko. Helburuak definituta izateak asko lagun dezake sarearen funtzionamenduan.

Norabide horretan lan egiteko, garrantzitsua izango da **metodologia zehatza jarraitzea**, ongi **planifikatutako ekimenak sustatzea**, alegia, ekintzak martxan jarrita jendea erakartzea errazagoa gertatzen delako. Planteatutako **ekimen horiek sinpleak** izateak jarraikortasuna ahalbidetu dezake, baita herri-tarrek parte har dezaten erraztea eta proiektu bateratu baten parte sentiaraztea ere. Are gehiago, ekintza horiek eguneroko jardunarekin, norberaren interesekin eta zaletasunekin zerkusia baldin badute, partaidearentzat zentzuzkoa bihurtzen da parte-hartzea.

Hala, helburuak, erronkak, funtzio-banaketak, epeak, eragiteko lurralde-eremua, tokian tokiko berezitasunak eta abar aktibazio-prozesuko partaide guztien artean adostea komeni da, eta planifikazio-prozesua bera ongi zaindu behar da, ondare positiboa lagatzeko (elkar zainduz, ez errez...). Dena den, adostutako metodologian eta erritmoetan, **malgutasunez jokatu behar da**. Izan ere, ekimena tokian tokiko egituretara, ohituretara eta gizarte-kulturara egokitu behar da aldiro. Beraz, berbidetatzeko eta bide berriak proposatzeko sormena eta berritze-ko prestasuna eduki behar dira.



Ibilbide horretan, **zailtasunak eta apalaldiak gainditzeko prestatu** behar da. Izan ere, talde motorraren eta inguruan sustatu nahi den gizarte-sarearen funtzionamenduak ez du zertan iraunkorra eta etenik gabekoa izan. Batzuetan aktiboagoa izan daiteke eta beste batzuetan bareagoa, egonean. Kontua da aktibatzen denean ikasteko aukera aberatsa eta emankorra sortzea, hondar edo zapore ona uztea. Hori lortuz gero, errazagoa izan liteke noizbait berriz aktibatzea sareko partaideren batek hala proposatuta, bestelako aldarrikapen edo ekimenen inguruan bada ere.

Horiek horrela, komunikazioa tresna garrantzitsua izango da, diskurtsoak zabaltzeko, parte-hartzea eragiteko edota egoerak bistaratzeko balioko baitu. **Barne- zein kanpo-komunikazioa zaindu** behar dira. Barne-komunikazio kanalak mimo handiz elikatu behar dira, eta noizean behin umorea, ironia eta estilo deigarriak erabili behar dira, hartzailen arabera. Egiten dena gizarteratu eta gizartetik erantzuna jasotzeko bideak elikatu behar dira. Gizarteari helarazitako mezuetan asmatzeko, komunikazio-plan bat osatzea lagungarri izan daiteke.

Era berean, komeni da mezu eta diskurtso horien bidez **arloan emozionala lantzea**, betiere ikuspegi eraikitzailetik. Horretarako, iruditeria kolektiboa sinboloekin lantzeak komunitatearen baitan lotura eta memoria sortzen laguntzen du, eta sinbologiak pertsonengan sortzen duen aztarna baliagarri izan liteke memoriarako, atxikimendurako edo emozioetarako.

Esku-hartze sozialaren lanak bilera eta lau hormen arteko lan dezente eskatzen badu ere, ez da bulego-lana bakarrik. Herri-ekimenak kalean eta eguneroko harreman-sare informaletan zein sare digitaletan du bere ekosistema. Gizartearekin konektatzeko behar den espontaneitatea eta hurbiltasuna kontuan hartu behar dira horrelako prozesuetan; herri-ekimenak freskotasuna erakutsi behar du, eta ez du herri-izaera galdu behar.

Denborarekin, nobedade kutsua galdu eta errutina bihurtzeko arriskua egon daiteke. Hala, ilusioa ez iraungitzea bilatu beharko da, indarra galdu ez dadin.

## 7

### AZKEN HAUSNARKETAK

Lau urteko ikerketa eta esku-hartzeko prozesu honek herritarrek euskararen jiran aktibatzeke hainbat ideia utzi dituelakoan gaude, baita tokian tokiko lanerako eta gogoetarako il-doak agerian jarri ere.

Jakitun gara, hemen proposatutako aktibaziorako prozesua abiatzeko, **aldeko baldintza ideal guztiak nekez** suertatzen zaizkigula tokian tokiko egoera sozial errealean; **baina**, aldi berean, kontziente gara modu egokian jorratuz gero aldeko baldintza batzuk **sortzeko dugun gaitasunaz eta aukeraz** ere.

Gainera, kontuan hartzekoa da, seguru asko, **kasuren batean, ez dela posible izango proposatu ditugun alderdi edo gako guztiak aintzat hartzea**, eta horiek gabe sustatu beharko dugu aktibazio-prozesua. **Beste zenbait kasutan**, berriz, gako guztiak kontuan izanda ere, horiekin batera **planifikagarriak ez diren beste gertaera batzuek ahalbidetuko dute desiraturiko emaitzak eskuratzea**.

Hala, hemen jasotakoak ezin ditugu jarraitu beharreko gida zurruntzat edo aktibaziorako huts egiten ez duen errezeta ziurtzat hartu; herritarren portaera eta mobilizazioa, zorionez, ez baita planifikatu edo telegidatu daitekeen prozesua. Ondorioz, aktibazio-prozesua tokian toki suertatzen diren baldintzen, aukeren eta baliabideen arabera egokitu beharko dugu.

Horregatik guztiagatik, beharrezkoa iruditzen zaigu ikertzen jarraitzea, herritarrek euskararen inguruan aktibatzeke eta euskaltzaleak hobeto komunikatzea ahalbidetuko duten antolaketa-molde berriei buruz gogoetatzeko.

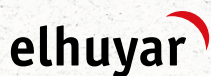


## SOZIOLINGUISTIKA KLUSTERRA

Euskara biziberritzeko  
ikergunea

---

### Partaideak:



---

### Babesle eta partaide:



Gipuzkoako Foru Aldundia  
Diputación Foral de Gipuzkoa